

PAVOL JANÍK

Včelia kráľovná slovenská

Cudzie slovo je prevzaté z iného jazyka priamo alebo sprostredkované. Matica v Srbsku, Chorvátsku i v Bosne a Hercegovine označuje včeliu kráľovnú (queen bee), ktorá sa v slovenčine nazýva aj včelia matka. Ide o oplodnenú včeliu samičku, ktorá intenzívnym kladením až 1 500 vajíčok denne zabezpečuje obnovu včelstva, ktoré má v lete 40 000 až 70 000 robotníc a v období rozmnožovania niekoľko stoviek až tisíc trúdov.

V slovenčine matica označuje voľnú časť skrutky s vnútorným závitom, usporiadanie matematických prvkov a svojpomocné kultúrne spolky zakladané v minulosti – napríklad Matica slovenská, Matica srbská a podobne.

Nemám nič proti Matici z historického hľadiska – môj starý otec Ferdinand Lintner, hoci pochádzal z juhočeského mesta Soběslav, bol v Trnave nielen riaditeľom Slovenskej banky a čokoládovne Figaro, ale aj riadnym členom Matice slovenskej. Na jeho členskej legitimácii je podpísaný ako tajomník Štefan Krčméry a ako správca Jaroslav Vlček. Mimochodom – Štefan Krčméry bol praujec mojej manželky režisérky Mgr. art. Olgy Janíkovej.

Kdeže však sú časy, keď Maticu reprezentovali geniálne zjavy literárnej scény? A celkom určite Matica nie je SVOJPOMOCNÝM KULTÚRNÝM spolkom, pretože jej štát ročne vypláca prostredníctvom ministerstva kultúry 1,5 milióna EUR (to je viac ako 45 miliónov korún), z ktorých môže hrať aj mzdy, o čom sa povedzme Spolku slovenských spisovateľov môže iba snívať. Viem, o čom hovorím, lebo som bol 15 rokov jeho popredným predstaviteľom – predsedom (2003 – 2007), tajomníkom (1998 – 2003, 2007 – 2013) a šéfredaktorom spolkového časopisu Literárny týždenník (2010 – 2013).

Navyše – ťažko hovoriť o Matici ako o KULTÚRNOM spolku, keďže má aj vedecké a záujmové odbory typu národohospodársky, politologický či športový. So všetkou vážnosťou sa už prinajmenšom od vzniku súčasnej samostatnej Slovenskej republiky 1. 1. 1993 verejne a márne pýtam, aký zmysel má pretrvávajúca existencia Matice slovenskej a jej financovanie zo štátnych zdrojov.

Matica slovenská analogicky ako jej sesterské organizácie iných slovanských etníc v habsburskej monarchii vznikla v 19. storočí v rámci úsilia zachovať si kultúrnu identitu. Kto v podmienkach Slovenskej republiky ohrozuje kultúrnu svojbytnosť Slovenska a ako čelí Matica slovenská lokálnemu kultúrnemu bezvedomiu v kontexte európskeho zjednotenia a globalizácie? Vari Matica slovenská chce nahrádzať, alebo duplikovať funkcie celého štátneho aparátu? Lebo takúto ambíciu naznačujú jej vyššie uvedené vedecké a záujmové odbory.

Úprimne povedané, neverím, že raz niekto na úrovni vlády SR nájde odvahu ukončiť štátne financovanie Matice slovenskej, teda skončiť s vyhadzovaním peňazí daňových poplatníkov na neopodstatnené aktivity či len vegetovanie profesionálnych matičiarov. Dokedy budú desaťtisíce slovenských robotníčkov žiť a tisíce slovenských trúdov oplodňovať Včeliu kráľovnú?

http://pavoljanik.sk/periodika_2.html